

1. ВЪВЕДЕНИЕ:

1.1. Наименование на специалността

СОЦИАЛНА МЕДИЦИНА И ОБЩЕСТВЕНО ДЕНТАЛНО ЗДРАВЕ

1.2. Продължителност на обучението – 3 ГОДИНИ.

1.3. Изисквано базово обучение за допускане до обучение по специалността –

За обучение по специалността “СОЦИАЛНА МЕДИЦИНА И ОБЩЕСТВЕНО ДЕНТАЛНО ЗДРАВЕ” се допускат лица със завършено висше образование на образователно-квалификационна степен „магистър” по „дентална медицина”

1.4. Общи положения:

Страни от Европейския съюз, където е призната специалността “Dental Public Health” – *ВЕЛИКОБРИТАНИЯ, ФИНЛАНДИЯ, ГЕРМАНИЯ.*

2. ЦЕЛ И ДЕФИНИЦИЯ НА СПЕЦИАЛНОСТТА:

Социална медицина и обществено дентално здраве е специалност, имаща за цел да подготви кадри със съвременни теоретични знания и практически умения относно организацията и управлението на денталното здравеопазване, а именно:

1. Знания и разбиране относно био-психо-социалната същност на денталното здраве и сложната системна същност на здравеопазването, позволяващи му вземане на ефективни решения, свързани с общественото дентално здраве.

2. Знания за юридическата, икономическата и етичната база на денталното здравеопазване, позволяващи му да организира и ръководи дентална практика на всички нива.

3. Конкретните компетенции и умения, които трябва да придобие специализанта са:

3.1. Достатъчно знания и умения, осигуряващи му подходящо поведение, свързано с грижата за пациента, включващо: комуникативни умения, прилагане на

правните и етичните принципи в клиничната практика, осигуряване на безопасна работна среда, контрол на кръстосаната инфекция.

3.2. Познаване и умения за прилагане на ергономичните норми за повишаване ефективността на денталната практика и за опазване и съхраняване здравето на персонала и пациента.

3.3. Умения и компетенции за организиране и ръководене на дентална практика.

3.4. Да познава глобалните проблеми на общественото дентално здраве и здравеопазване в България и ЕС, принципите за разработване и оценяване на обществено базирани програми, законодателната база на здравеопазването.

3.5. Да владее показателите за изучаване и оценка на общественото здраве и определяне потребностите от здравни грижи, вкл. умения за организиране и ръководене на епидемиологични проучвания, емпирични социологически проучвания и разработване на обществено базирани дентални програми.

3.6. Да познава основните принципи и законовата основа за финансиране на здравеопазването и денталната практика.

4. УЧЕБЕН ПЛАН

Подготовката на специализантите се извършва чрез участие в теоретични курсове, колегиуми, колоквиуми, семинари, участие в научни изследвания, разработка на теми индивидуални контакти с преподавателите в базата за специализация, конференции, конгреси,.

Тригодишното обучение се провежда по програма, включваща по 2 учебни модула всяка година.

Контролът на подготовката на специализацията се извършва чрез 6 колоквиума върху материала от всеки модул. Колоквиумите се оценяват от комисия от трима специалисти – ръководителя на специализацията и други двама

специалисти от базата за специализация.. Съставът на комисията, въпросите и оценките се нанасят в Книжката на специализацията и в Протокол на базата за специализация.

5. УЧЕБНА ПЛАН-ПРОГРАМА ЗА СПЕЦИАЛНОСТ „СОЦИАЛНА МЕДИЦИНА И ОБЩЕСТВЕНО ДЕНТАЛНО ЗДРАВЕ”

Основни раздели (модули) и теми на специализацията

I. Социална медицина и обществено здраве:

1. Социална медицина – история, предмет и задачи
2. Основни методи на социалната медицина.
3. Здраве. Категории здраве. Социални фактори на здравето.
4. Демографски показатели.
5. Показатели на заболяемостта.
6. Показатели на физическото развитие на населението.

II. Медицинска етика и комуникации:

1. Медицинска етика и биоетика – история.
2. Принцип за автономност на пациента.
3. Принцип на информираното съгласие.
4. Лекарска тайна.
5. Лекарска грешка. Лекарска отговорност.
6. Основи на комуникациите. Особенности на общуването в денталната практика.

III. Здравна политика и обществено здравеопазване:

1. Здравна политика – същност, структура, основни принципи.
2. Здравна служба – структура.
3. Промоция на здравето – история, основни принципи.
4. Здравно законодателство.
5. Финансиране на здравеопазването – системи.

6. Управление на здравеопазването.

IV. Дентално здраве:

1. Дентално здраве – същност и основна характеристика.
2. Подходи в осигуряването на денталното здраве.
3. Дентална профилактика – форми, методи, средства.
4. Показатели за оценка на кариесната заболеваемост.
5. Показатели за оценка статуса на пародонта – СРІТN.
6. Епидемиологични проучвания в денталната практика.

V. Дентална ергономия:

1. Дентална ергономия – основни принципи.
2. Ергономични норми за планиране и оборудване на дентален кабинет.
3. Дентална апаратура – основна характеристика.
4. Организация на лечебно-диагностичния процес.
5. Друг медицински и немедицински персонал в денталната практика.
6. Рискови фактори в денталната практика и тяхната профилактика.

VI. Управление на денталната практика:

1. Разкриване на дентална практика – законови и санитарно-хигиенни изисквания.
2. Лекарят по дентална медицина в условията на здравето осигуряване.
3. Маркетинг и мениджмънт на денталната практика.
4. Професионално-съсловни организации.
5. Международно здравно сътрудничество.
6. Управление качеството на денталната помощ. Правила за добра практика.

6. КОНСПЕКТ

за държавен изпит за специалност по „Социална медицина и обществено дентално здраве”

1. Здраве и болест. Здравето като биосоциален феномен. Социални фактори на здравето. Социално-медицински подход към болния. Социална етиология, профилактика, терапия и рехабилитация.
2. Социологически и епидемиологически методи и приложението им в социално-медицински проучвания.
3. Показатели за обществено здраве – демографски показатели. Статика, динамика и възпроизводство на населението.
4. Показатели за обществено здраве – показатели за физическо развитие. Акцелерация.
5. Показатели за обществено здраве – показатели на заболяемостта. Основни понятия. Методи и източници за изучаването ѝ.
6. Заболеваемост с временна нетрудоспособност – показатели. Експертиза на нетрудоспособността.
7. Морални принципи, регулиращи поведението на лекаря в денталната практика. Лекарска грешка и лекарска отговорност.
8. Здравеопазването като социална система. Здравна служба – структура и фактори, влияещи върху развитието ѝ. Дентални лечебни заведения.
9. Здравно законодателство – основни закони, регулиращи здравеопазването – Закон за здравето, Закон за съсловните организации, Закон за лечебните заведения, Закон за здравното осигуряване. Системи на финансиране на здравеопазването – здравно осигуряване – основна характеристика.
10. Управление на здравеопазването и денталната помощ. Управленски цикъл. Управление на човешките ресурси. Формални и неформални взаимоотношения в екипа.

11. Промоция на здравето – същност, принципи. Здравно поведение и здравно възпитание.
12. Дентално здраве – същност и основна характеристика. Показатели за оценка на кариесната заболяемост.
13. Дентално здраве – показатели за оценка статуса на пародонта – СРІТN.
14. Подходи в осигуряване на денталното здраве. Лечебен и профилактичен подходи – характеристика.
15. Дентална профилактика – форми, методи, средства.
16. Ергономични норми за планиране и оборудване на дентален кабинет. Дентална апаратура – основна характеристика.
17. Ергономични норми за организиране на лечебно-диагностичния процес. Помощен персонал.
18. Професионални рискови фактори в денталната практика и тяхната профилактика.
19. Международно здравно сътрудничество. Професионално-съсловни организации.
20. Маркетинг и мениджмънт на денталната практика.
21. Разкриване на дентална практика – санитарно-хигиенни и юридически изисквания.

ЛИТЕРАТУРА:

- Социална медицина и обществено стоматологично здраве. Учебник, под ред на доц.Цв.Йолов, Мед.и физк., София, 1999, 104с.
- Социална медицина и обществено здраве. Учебник, под ред. на проф.Ст.Маркова, Знание, 1998.
- Ново обществено здравеопазване. Учебник, под ред. на проф.В.Борисов, доц.Зл.Глутникова, проф.Ц.Воденичаров. АКВАГРАФИКС ООД, София, 1998, 542 с.
- Синтетична социална медицина с въведение в здравния мениджмънт. Учебен компендиум. Под ред. на проф.В.Борисов, ФИЛВЕСТ, София, 2002.
- Борисов, В. Здравен мениджмънт – азбука на здравния мениджмънт., ФИЛВЕСТ, 2004.
- Катрова, Л. Стоматологичната професия. Състояние и перспективи. София, 1998.

Кирилов, К. Маркетинг в здравеопазването. Изкуството да печелим пациенти. АРСО, 2001.

Медицинска етика. Под ред. на Ц.Воденичаров, М.Митова, Л.Гатева. София, 1995.

Промоция на здравето. Под ред. на В.Борисов, С.Попова, Л.Георгиева, К.Шопова. АРСО, 1998.

Приложна епидемиология и медицина, базирана на доказателства. Под ред. на Е.Шипковенска, Л.-Георгиева, Г.Генчев, П.Димитров, Й.Борисова. ДЕЛФИ, 2002.

Законите в здравеопазването – Закон за лечебните заведения, Закон за здравното осигуряване, Закон за здравето, Закон за съсловните организации на лекарите и лекарите по дентална медицина в Република България.